

УКД 631.162:631.147

ПОСИЛЕННЯ ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ – ЗАПОРУКА ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА

Іонаш І.В., Мельник Т.А.

Вінницький національний аграрний університет

Робота присвячена обліковим проблемам органічного виробництва, що на сьогоднішній день залишаються не в повній мірі розкриті. Нами були проаналізовані теоретичні та методичні питання з обліку виробництва. Розроблено та представлено пропозиції щодо організації обліку витрат по виробництву екологічно чистої продукції як провідного аспекту в управлінні ефективністю галузі.

Ключові слова: органічне виробництво, обліково-інформаційне забезпечення, екологічно безпечне виробництво, управління підприємством, екологічно чиста продукція.

Постановка проблеми. Соціально-економічний розвиток України вимагає підвищення рівня продовольчої безпеки держави, забезпечення населення високоякісними та екологічно-безпечними продуктами харчування з метою збереження його здоров'я, поліпшення добробуту суспільства. Таку безпеку гарантує органічно чиста продукція, виробництво якої є одним з пріоритетних напрямів розвитку сільськогосподарства.

Можливості бухгалтерського обліку в умовах виробництва екологічно чистої продукції рослинництва вимагають додаткового вивчення, необхідна аргументація якісно нового підходу до отримання бухгалтерської інформації, яка використовується для управління ефективністю галузі, що і зумовлює актуальність теми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значущість обраної тематики дослідження підтверджує зацікавленість нею науковців різних галузей науки. Цей науковий напрям висвітлено у працях вітчизняних вчених: Ф. Бутинця, І. Замули, Л. Максимів, Н. Малюги, В. Папіно, Л. Пелиньо, М. Пушкар, М. Чумаченка, О.В. Пеньова, Ю.Ю. Мороз, а також зарубіжних науковців: А. Белоусова, Г. Вінтера, А. Гофмана, Я. Соколова, Д. Хенсена, А. Шеремета та інших.

Незважаючи на попередні дослідження обліку органічного виробництва, ще залишаються певні облікові проблеми, які потребують вивчення та опрацювання.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільства, започатковано дещо нове, відмінне від традиційного виду господарювання, органічне, екологічно чисте виробництво. Відповідно до цього устанавлюється спеціальний технологічний процес на виробництві і це все потребує фаховий облік. Дане питання було в незначній мірі розглянуто науковцями, що представлені вище. Тому в роботі досліджено особливості обліку екологічно чистої продукції, законодавче підґрунтя, розглянуто основні індикатори розвитку органічної продукції та здійснено перелік пропозицій щодо обраної теми.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є аналіз теоретичних та методичних питань з обліку виробництва, та розробка пропозицій щодо організації обліку витрат по виробництву екологічно чистої продукції, як провідного аспекту в управлінні ефективністю галузі.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні Україна – це одна з найбільших країн Європи, де надзвичайно сприятливі умови для сільськогосподарського виробництва. Економіка України перебуває на етапі встановлення та знаходження стабільних партнерів на зовнішньому ринку [3]. Для впевненого просу-

вання в зовнішньоекономічній діяльності потрібна чимала підтримка з боку держави.

Тому, Верховна Рада України 3 вересня 2013 прийняла Закон України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини». Законопроект підтримали 302 народних депутати [7].

За словами експертів, метою Закону є законодавче врегулювання вимог до вирощування, виробництва, ведення відповідного обліку, переробки, сертифікації, маркування, перевезення, зберігання та реалізації органічної продукції та сировини.

Законом передбачається впровадження системи контролю на всіх етапах виробництва органічної продукції, а також процедури інспектування та сертифікації її виробництва і переробки.

На думку експертів, важливість прийняття цього Закону пояснюється тим, що органічні продовольчі товари повинні вироблятися сертифікованими господарствами і мати екологічне маркування. Споживач має бути впевнений, що отримує екологічно чисту продукцію.

Основною метою обліку виробництва екологічно чистої продукції є своєчасне, повне, вірогідне відображення фактичного розміру і складу витрат та контроль за використанням всіх видів виробничих ресурсів, а також обсягу виробленої продукції в натуральних та грошових вимірниках [6].

З формування мети можна визначити основні завдання обліку виробництва. Це:

- визначення складу та розмежування виробничих витрат за їх економічним змістом, центрами відповідальності, елементами, статтями обліку, суміжними періодами та іншими ознаками, передбаченими стандартами фінансового та управлінського обліку;

- своєчасне та повне відображення виготовленої продукції за їх кількістю та якістю в розрізі окремих об'єктів обліку, центрів відповідальності та суміжних періодів;

- встановлення фактичного рівня собівартості одиниці продукції відповідно до затверджених положень та порівняння його з нормативним, розрахунковим (прогнозним, кошторисним) та рівнем ринкових цін;

- формування відповідної інформації про обсяг витрат та виготовленої продукції в передбаченій системі документів, облікових реєстрів та звітності [1].

Важливе значення відіграє науково-обґрунтований бухгалтерський облік витрат виробництва, що формує інформацію про використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, собівартості виробництва і реалізації, а в кінцевому результаті показники ефективності роботи підприємства і об'єднань.

Обсяг і якість інформації, яка відображається в бухгалтерських документах, залежить як від завдань, які стоять перед керівництвом, так і від попиту зовнішніх користувачів.

Отже, удосконалення виробництва повинне торкнутися, насамперед, документації, якою оформлюється виконання технологічного процесу виробництва продукції. Таким чином, формування пакета первинних бухгалтерських документів при виробництві екологічно чистої продукції є об'єктивною необхідністю. В основу розробки такої інформаційної бази повинні бути покладені стандарти екологічного виробництва й технологія виробництва продукції [2].

Загалом, за даними Міністерства аграрної політики та продовольства України були розглянуті головні орієнтири для розвитку органічного виробництва на період до 2020 року, що зображені на рис.1.

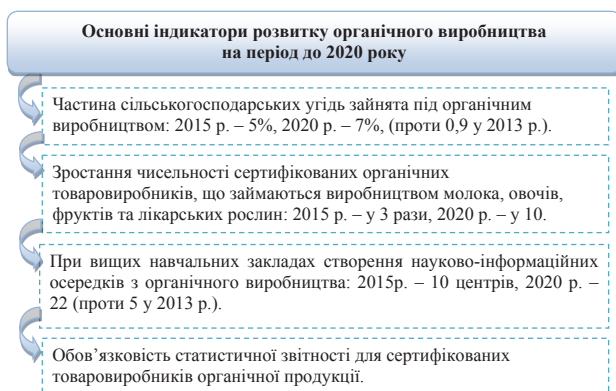

Рис. 1. Головні орієнтири розвитку органічного виробництва на період до 2020 року

Джерело: розроблено авторами за даними [4].

За даними асоціації виробників органічної продукції «БіоЛан Україна», сьогодні на органіку припадає лише 1% обсягу продажу продуктів харчування, хоча й спостерігається тенденція до зростання обсягів споживання сертифікованої органічної продукції в Україні (табл. 1). Споживачами цієї продукції є переважно люди з середнім та високим рівнем доходу. На думку українських експертів, потенційними споживачами органічної продукції України є близько 5% населення великих міст, які готові платити за неї на 30-50% більше, ніж за звичайну продукцію.

Таблиця 1

Обсяги споживання сертифікованої органічної продукції в Україні

Рік	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
млн. євро	0,5	0,6	1,2	2,4	5,1	7,8	10,1

Джерело: розроблено авторами за даними [8]

Лідерами органічного сільськогосподарського виробництва в Україні є ПП «Агроєкологія» (Полтавська область), група компаній «Етнопродукт» (Чернігівська область), ТОВ «Галекс-Агро» (Житомирська область), «Органічне господарство «Махаріші» (Херсонська та Миколаївські області), ПП «Мельник» (Вінницька область), ТОВ «Чистий продукт-С» (Донецька область) та багато інших.

Більшість господарств, які займаються виробництвом органічної продукції, розташовані на півдні країни (Одеська, Херсонська області), у західній Україні (Чернівецька, Львівська, Тернопільська області), а також у Полтавській області. Як зазначають дослідники [9], досить часто ці господарства є учасниками міжнародних проектів (зокрема, зі Швейцарією й Німеччиною) щодо впровадження органічного землеробства в Україні та співпрацюють з іноземними компаніями. Близько 60% посівів зайняті такими культурами як пшениця, ячмінь, соняшник і кукурудза. Саме ці культури складають основу експортної пропозиції української органічної продукції. Крім того, частина посівних площ відведена під горох, ріпак, гречку, сою, жито, овес, сорго, просо, гірчицю, цукрові буряки тощо.

Тому, для вирішення проблем облікової політики в сфері розвитку органічного виробництва необхідно забезпечити:

- організацію первинного обліку господарських операцій пов'язаних з органічним землеробством, щодо використання ресурсів, оприбуткування об'єктів діяльності та їх реалізації, визначення фінансових результатів;

- видозмінений підхід до формування виробничої собівартості органічних продуктів на бухгалтерських рахунках 23 «Виробництво», 26 «Готова продукція», 27 «Продукція сільського виробництва» і 28 «Товари» з виділенням окремих статей витрат, що характеризують рівень використання ресурсів, які не шкодять навколишньому природному середовищу;

- побудову системи обліку, щодо відображення наявності, руху і використання ресурсів для органічного землеробства;

- формування виробничої собівартості, доходів і фінансових результатів на окремих аналітичних рахунках процесу виробництва, надходження доходів і розрахунку фінансових результатів;

- розробку ефективного облікового процесу в сфері органічного виробництва за умови використання органічних добрив, багаторічних бобових трав;

- систему показників фінансової, статистичної і податкової звітності для потреб формування державної політики, щодо створення сприятливих умов у сфері виробництва та обігу органічної продукції;

- системне узгодження податкового обліку шляхом підпорядкування його завданням органічного виробництва щодо ресурсозбереження, імпортозаміщення, диверсифікації джерел постачання ресурсів, структурної перебудови економіки та створення умов податкового і фінансового стимулювання;

- інформаційне статистичне забезпечення управління органічним виробництвом як інноваційної технології розвитку сільського господарства спрямованої на задоволення потреб споживачів в екологічно безпечній продукції [5].

Після вирішення даних вагомих проблем можливо буде чітко розрізнити межі традиційної й органічної діяльності.

Висновки і пропозиції. На основі стандартів організації, яка проводить сертифікацію виробництва, необхідно розробити методичні рекомендації для бухгалтерії екологічного господарства, у яких варто розкрити основні визначення й положення екологічного виробництва.

До раніше згаданих пропозицій у роботі можна ще додати такі аспекти до їх реалізації, а саме:

- встановити ринкову рівновагу між попитом та пропозицією органічної продукції;

- сертифікована органічна продукція має більший попит, чим, відповідно, забезпечує тверде підґрунтя та економічне зростання підприємству;

- заборона, на законодавчому рівні, спекулятивного використання в назвах продуктів терміни «еко», «біо», «натуральний», «органічний» та притягнення правопорушників до відповідальності;

– забезпечити достатньо високу поінформованість споживачів щодо сертифікованої органічної сільськогосподарської продукції та її переваг

Дані положення нададуть більш широкі можливості для управління екологічно безпечним виробництвом на основі бухгалтерської інформації.

Список літератури:

1. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський управлінський облік. Навчальний посібник для студентів спеціальності 7.050106 “Облік і аудит” / Ф.Ф. Бутинець [та ін.]. – Житомир: ЖІТІ, 2000. – 448 с.
2. Голуб Н.О. Облік екологічно чистої продукції. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ic.faaf.org.ua/pdf/62-oblik-ekologichno-chistoi-produkcii.pdf>
3. Коваль О. Стимулювання виробництва екологічно чистої продукції в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/1464>
4. Міністерство аграрної політики та продовольства України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/>
5. Мороз Ю.Ю. Організація обліку виробництва і обігу органічної сільськогосподарської продукції і сировини. / Ю.Ю. Мороз // Житомирський національний агроекологічний університет. – 2013.
6. Пеньова О.В. Облік виробництва екологічно чистої продукції рослинництва / О.В. Пеньова // Облік і фінанси АПК: бух. портал. – 2012.
7. Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини: Закон України від 3 вересня 2013 р. № 425-18 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/425-18>.
8. Федерація органічного руху України, IFOAM. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.organic.com.ua
9. Шубина Г. Продукты & ингредиенты. – 2012. – № 9. – С. 6-7.

Ионаш И.В., Мельник Т.А.

Винницкий национальный аграрный университет

УСИЛЕНИЕ УЧЕТНО ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ УПРАВЛЕНИЯ – ЗАЛОГ ЭФФЕКТИВНОГО РАЗВИТИЯ ОРГАНИЧЕСКОГО ПРОИЗВОДСТВА

Аннотация

Работа посвящена учетной проблематике органического производства, которые на сегодняшний день остаются не в полной мере раскрыты. Нами были проанализированы теоретические и методические вопросы по учету производства. Разработан и представлен предложения по организации учета затрат по производству экологически чистой продукции как ведущего аспекта в управлении эффективностью отрасли.

Ключевые слова: органическое производство, учетно-информационное обеспечение, экологически безопасное производство, управление предприятием, экологически чистая продукция.

Ionash I.V., Melnik T.A.

Vinnitsia National Agrarian University

ENHANCEMENT ACCOUNTING AND INFORMATION MANAGEMENT – THE KEY TO EFFECTIVE DEVELOPMENT OF ORGANIC PRODUCTION

Summary

This paper is devoted to an organic production problems that today are not fully disclosed. We analyzed the theoretical and methodological issues to mainstream production. Developed and presented proposals for the organization of cost accounting for the production of environmentally friendly products as a leading aspect in the field of performance management.

Keywords: organic production, accounting and information provision, environmentally safe production, business management, eco-friendly products.